

הַלְבוּת סְפָה סִימָן תַּרְלוּ

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק ו]

וְהִי שְׁבוּת דְּשִׁבוּת בְּמִקּוּם מְקוּנָה דְּשָׁרְיָא [פמ"ג]6.

5) אמנם, במשנ"ב כתב שבבין השמשות אסור לעשותה כי הוא ספיקא דאורייתא, ומבואר שבניית סוכה אינה שבות אלא איסור דאורייתא וְלַעֲנִין הַנַּחַת הַסֶּכֶךְ עַל יַד נְכַרִּי, הִיָּקֵל בְּמִשְׁנֵיב לַעֲלֵי (ס"ק א), אֲךָ מְדוּקָה מְדַבְּרֵי שְׁלֵהֲקִים סוּכָה אֲסוּר, הוּאֵל וְאִיסוּר מְדַאֲרִייתָא]. ואכן, בפמ"ג (משב"ז ס"ק א) שהביא השעה"צ מבואר שטעם ההיתר כאן הוא משום שאף מלאכה דאורייתא הותרה על ידי נכרי בבין השמשות לצורך מצוה וְאֵף שֶׁהַמְצוּה לִשְׁבֵּת בְּסוּכָה בְּשִׁמְנֵי אֵינָה אֵלָא מְדַרְבָּנָן, כַּמְבֹאֵר בְּשִׁרְע לַעֲלֵי (ס"י שִׁמְב ס"א), וְלֹא בְּגַל גּוֹזֵלָה שְׁבוּת דְּשִׁבוּת בְּמִקּוּם מְצוּה. וְכַתּוּב הַגְרִי" טוֹיִבֵּרֵט (בְּהַגְהוֹת לְמִשְׁנֵיב) שְׁנֵרָאָה שִׁישׁ לַחֲתָן הַגְרִיסָא בְּשִׁעָה"צ, וּבְמִקּוּם שְׁבוּת דְּשִׁבוּת צָרִיךְ לֹאמַר שְׁבוּת בִּבְיָן הַשְּׁמִשׁוֹת.

[משנ"ב ס"ק ה]

לְכָל חֵד שְׁנָה פְּרוּטָה, אֶלְאָ עַל-יְדֵי שְׁאֵלָה6.

6) ואף שאדם נחשב בעלים על חפציו אף כשאין שום פרוטה, כתב השפת אמת (סוכה כו, ב) שמי"מ אין לפחות משה פרוטה דין ממון [ונמבואר במחנה אפרים הל' גזילה ס"א א], וכיון שכתוב בתורה: "לך צריך שיהיה לו דין ממון בדבר. והקשה המנחת חינוך (מצוה שכה אור"א) שאם כן איך יוצאים ידי חובה בערבה בסוכות או מצה בפסח כשאין שום פרוטה, הרי צריך שיהיה ילכם, ותיכף העמק ברכה (סוכה אור"א כ"א) שכשאין עוד בעלים אין חסרון בבעלות על חפץ שאינו שוה פרוטה, ורק בשותפין שהבעלות עצמה אינה גמורה, צריך שיהיה לו לכל הפחות שוה פרוטה בחפץ כדי שיחשב שלו ממש [וראה תוס' רי"ד סוכה מא, ב], וכן ביאר הגרי"ש אלישיב (הערות סוכה כו, ב). וראה שערי תשובה (ס"י תפ"ב ס"ק א), ושו"ת אחיעזר (ח"ג ס"י סו ד"ה ומש"כ להסתפק) וחכמת שלמה (ס"י תרנ"ט ס"ט) שביארו באופנים נוספים.

[משנ"ב ס"ק ז]

לְמַעוּטֵי גְדוּלָה7.

7) וס"כ גזול, הסתפק הפמ"ג (משב"ז ס"ק ד) אם הוא פסול בעצם [וגם כשהוא נמשך מטכ"כ כשר לא יועיל דין פסל להכשירו], או שפסולו הוא רק כס"כ מעל עשרים אמה, שאין בו חסרון עצמי ויועיל דין פסל להכשירו], וצידד שהוא פסול בעצם, וכן כתב הבכורי יעקב (ס"ק ג) שבדאי פסול הוא בעצם. וראה דעת הגרי"ח מבריסק (זכרון שמואל ס"י טז אות ה) שכיון שפסול זה נלמד מהפסוק של "לך" [ולא רק משום 'מצוה הבאה בעבירה'], נחשב הוא כפסול בעצם [וראה מה שכתב הגרי"ש רוזובסקי שם]. אכן האבי עזרי (פ"ה מהל' סוכה הכ"ה ד"ה דע) כתב, שהפסול בגזול אינו בסוכה עצמה, שהרי הגזול יכול לצאת בה ידי חובה, ועוד, הרי אף בקרקע גזולה יש חסרון אף על פי שקרקע אינה נחשבת חלק מהסוכה, ומוכח מזה שאין הפסול בסוכה עצמה אלא בקיום המצוה של הגבורא. וראה עוד במנחת חינוך (מצוה שכה אור"א י"א ד"ה ע"ד) מה שכתב בגדר הפסול של ס"כ גזול.

וס"כ גזול שהתערב עם רוב ס"כ כשר, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ד) שאף שמבואר בגמ' (ביצה לח, ב) שלא נאמר דין ביטול ברוב כשהרוב שייך לאדם אחר, מי"מ כאן שהס"כ הגזול אינו ניכר ואין ידוע אלו ענפים צריך להחזיר לבעליהם, יש לומר שאין צריך להחזיר אלא דמיום, ואם כן יכול הס"כ הגזול להתבטל ברוב. אכן, הבכורי יעקב (ס"ק יג, ט"ו) תרמט ס"ק א) כתב שלמסקנת הגמ' בביצה איסור התלוי בממון מתבטל ברוב, ולכן מתבטל הס"כ הגזול ברוב.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְכַשְׁאוּלָה דְּמִנְאָ לְדִינָה8.

8) ולענין ברכה, כתב השו"ת הלכות (ס"ה) שלא יברך, כמבואר במשנ"ב להלן (ס"ק ט).

ודין זה שהיושב בסוכת חבירו בגזילה יצא ביעבד, ביאר החו"א

(א"ח ס"י ק"ג ס"ק כב) שהוא באופן שהבעלים אינו מקפיד על הישיבה בה אלא רק על גזילת הסוכה עצמה, אבל באופן שמקפיד הבעלים על ישיבת הגזול בחצירו, נחשב הוא כגזול על ההשתמשות בקרקע שאינה שלו, ואינו יוצא בה ידי חובה משום שנחשב כיושב בסוכה גזולה [וראה קהלות יעקב (סוכה ס"י כב) שביאר מדוע אין בזה משום 'מצוה הבאה בעבירה']. והוסיף, שכן הביאור גם בדין השו"ע לגבי מי שעושה סוכה בקרקע של רבים, שאינם מקפידים אלא על הנחת הסוכה שם, אך אין להם נפקא מינה אם יושב בה או לא.

[משנ"ב ס"ק י]

שְׁלִפְנֵי הַפֵּית הֵם שְׁלוֹ וְלֹא מְקַרְי רְשׁוּתֵי-הַרְבִּים9.

9) שם (מהדו"ק ח"א ס"י קכח) כתב שהארבע אמות שלפני פתח ביתו נחשבות כשלו, ולפיכך אינן נקראות רשות הרבים [ובביה"ל (ד"ה וכן) כתב שבנאה בסמך לביתו]. ולענין בניית סוכה ברשות הרבים שכל תושביה יהודים, האם צריך ליטול רשות לכך מהרשויות, ראה בביה"ל שם, ומה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק יא]

וּפְרָטֵי יִתְבָּאָר לְקַפְן בְּסִימָן תְּרַמֵּט סְעִיף א בְּהֶגְה"ה10.

10) שם כתב, שעתם נכרים גחלי קרקע הם, ואם כן אף שנתון הנכרי רשות לקחת מהעיר, יתכן שגזול אותה ואינו הבעלים עליה.

[ביה"ל ד"ה וכן]

מִשְׁתַּמָּ מוֹחֶלֶת עַל זֶה11 וכו', אֵינן לְמַחֹת בְּיָדוֹ, כִּי רַבּוֹ הַפְּתִירִין12.

11) ולבנות סוכה במרפסת כשהשלטונות [בחוף לארץ] אוסרים זאת משום שמכערים את פני העיר, דעת הגרי"ש אלישיב (חשו"ק חמד סוכה עמ' רלט) שנחשב כגזול ואסור, מפני שללא רשותם אסור לבנות שם בנינים, וכל מה שהתירו לבנות הוא בתנאי שלא יכערו את פני העיר, נמצא שבבניית סוכה כנגד החוק יש חשש גזול על הבנין עצמו.

12) וכן מי שאין לו מקום לבנות סוכה בביתו, דעת הגרי"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ז ס"יא) שראוי לבנותה ברשות הרבים, אם נתנו ראשי העיר את רשותם, אלא שעליו להיזהר שלא להפריע להילוך הרבים. דעת הגרי"ח קרליץ (חוט שני סוכות פ"ח ס"ק א) שדברי הביה"ל נאמרו בחוף לארץ, אבל בארץ ישראל שבני המדינה הם יהודים החייבים במצות סוכה, מותר לבנותה ברשות הרבים באופן שאינו מונע מהרבים לעבור, גם אם מצמצם את מקום הילוכם, ואף אין צריך לבקש רשות מהעירייה על כך. ובדעת תורה בשם שו"ת תועפות ראם מבואר, שבלאו הכי אין הנכרי יכול למחות בארץ ישראל, מפני שאין לו קנין הגוף בארץ [אכן בהגהות חתם סופר (על הגמ"א ס"ק ג) העיר שבדבר זה יש סתירה בין הירושלמי בבא קמא (פ"ו ה"ח) שהתיר לבנות סוכה ברשות הרבים בארץ ישראל, לבין הירושלמי בסוכה (פ"ג ה"א) שאסר, וכן הביא הדעת תורה שהתקשה הגר"א בסתירה זו].

ולבנות סוכה בחצר משותפת של בנין, דעת הגרי"ח קרליץ (שם) שאין צריך לשאול רשות מהשכנים, ואף אין בכוחם למחות בו, כיון שכך דרך השימוש בחצר משותפת, ורק אם טוען חבירו שרצה להקים במקום זה את סוכתו, טענתו טענה.

ולבנות סוכה במרפסת שבנה ללא רשות מהשכנים [אותם שזכותם לעכב על פי מנהג המדינה], דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות יב) שאסור משום גזול, ואין לברך על הישיבה בה, אלא אם כן יש בידו אישור אמיתי מהעירייה לבנות אף שהשכנים מתנגדים.

ולהעמיד בחצר המשותפת עמודים [ר'לסיס] כדי לבנות על גביהם סוכה, דעת הגרי"ש אלישיב (שם) שאם מעמידם רק למשך ימי הסוכות מותר הדבר, אך אם מעמידם בקביעות והשכנים אינם מסכימים, אסור הדבר משום גזול, ואין לברך על הישיבה בסוכה.

הלכות ספה סימן תרלז

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק יא]

אין אסור אם לזקן משם לספק¹⁸.

היתה תקנה מיוחדת [תקנת 'מריש'] לראותה כאילו לא נגולה מעולם.

[משנב ס"ק יח]

לא יצא¹⁸.

18) ואם פייס את הגנול בחול המועד, כתב השערי תשובה (סי' תרנח ס"ק ו') לגבי אתרוג גזול שלדעת המשאת משה מועילה המחילה למפרע, והתברר שיצא ידי חובתו ביום הראשון, ולדעת הגבעת פנחס והגט מקושר לא יצא למפרע, וציון לדבריו בביה"ל לעיל (סי' יא ס"ו ד"ה מצמר) לגבי ציצית.

[משנב ס"ק יז]

הקרקעות שיש להעבירם נמן להם מדין המלכות¹⁴.

אכן, לענין פסול 'תעשה ולא מן העשויה בסוכה זו הגולה', כתב בספר זכרון שמואל (סי' כט אות ד) שאין לפסול מחמתו, מפני שחיסרון גזול אינו בסכך עצמו אלא בסוכה בכללותה, ואילו דין 'תעשה' נאמר על הסכך עצמו [וראה שו"ת חלקת יואב ח"א סי' כו ד"ה אך באמת], ועוד, שהרי לגזול עצמו בחיאי הסוכה כשרה, ואם כן אינה נחשבת שעשויה בפסול, והאבי עזרי (פ"ה מהל' סוכה הכ"ה ד"ה ומה"ט) כתב שאין שייך פסול זה בגזול מפני שהחיסרון אינו בסוכה עצמה, שהרי אף בקרקע גזולה יש חיסרון אף על פי שאינה נחשבת חלק מהסוכה, אלא החיסרון הוא בקיום המצוה של הגברא, ובוה אין שייך דין 'תעשה ולא מן העשויה' [וראה מה שכתב שם שלפי מה שהסתפק הביה"ל בסי' יא (הנ"ל) לגבי ציצית אם יש בגזול פסול משום 'תעשה ולא מן העשויה' יהיה ספק גם לענינו, וראה בוכרן שמואל שם בשם בעל הברכת שמואל].

14) ולענין ארבעת המינים, כתב לקמן (סי' תרמט ס"ק י) שמותר לברך עליהם בדיעבד באופן כזה, מפני שמספק אין חוששים לגזילה. ובביה"ל שם (ס"א ד"ה בעצמו) כתב, שאף שכתב הבכורים יעקב שאצלנו שאין הנכרים מוחזקים לגזול קרקעות מישאל וגם כל הקרקעות מוחזקות לבעליהם מדינא דמלכותא, אפשר להקל לקצוץ משדותיהם, מי"מ בומניני שיש פרעות [ועכ"ם גזלים הקרקעות] תלוי הדבר לפי המקום. ואף שהעתיק לקמן (סי' תרסד ס"ק לב) את דברי הט"ז שאין אומרים בזמן הזה שסתם קרקעות גזולות הן, מי"מ ציון שם לדבריו בביה"ל כאן (ד"ה לא) שנקט כדעת הט"ז רק בצירוף היתר נוסף.

[משנב ס"ק יט]

כדי שייצו בני-אדם לעשות תשובה¹⁵ וכו', שהפקק בית-דין הפקק¹⁶ וכו', וגם לקרף עליה¹⁷.

[ביה"ל ד"ה ואם] אפ"ש דגזול חמדי טפ"ט¹⁹ וכו', פמ"ג, וכו' בכבורי-יעקב²⁰.

15) וכן לענין מי שחיבר את דפנות הסוכה והעמיתו על ידי מסמרים גזולים, ואם ינטלו תיפול הסוכה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' קפא) שהסוכה פסולה, מפני שיעקר עשייתה ועמידתה הוא על ידי דבר גזול, ואם כן נתמעט מתעשה לך - משלך.

15) ואף קודם כניסת החג, שיכול עדיין לסתור את הסוכה, כתב בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' שכא) שאינו מחויב לסותרה ולבנות סוכה חדשה, ויכול לסמוך על 'תקנת השבים'.

16) ולענין מי שלקח סכך מנכרי בלא רשותו וסיכך בו, הסתפק בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' קמז) אם הסוכה כשרה, שיתכן שלא נאמרה תקנת השבים בגזילת נכרי, כיון שאין תקנת חכמים מחייבת אותם, ולגביהם לא נאמר הפקר בית דין הפקר, ומאידך, יתכן שבאלו הכי אין חיוב להחזיר לנכרי את הגולה עצמה, אלא יכול להחזיר לו דמים [וראה נתיבות המשפט (סי' שמו ס"ק א) שאין חיוב השבת גולה לנכרי מדאורייתא אלא רק מדרבנן], ואם כן העצים שייכים לישראל מעיקר הדין, אכן, בספר מקראי קודש (סוכות ח"א סי' יח אות א ד"ה והנה לכאורה) צידד שגם לגבי נכרי יש כח ביד חכמים להפקיר את ממונו, והוכיח כן מדברי הגמ' (בבא קמא לח, א) שהחכמים הפקירו את ממונו הנכרים [לגבי נזיקין] מדין הפקר בית דין הפקר.

17) אכן, לענין מי שנכנס לקרקע חבירו שלא מדעתו, כתב לעיל (סי' ט) שאין נכון לברך עליה, וכן כתב לקמן (סי' תרמט ס"ק ו') ובביה"ל לעיל (סי' יא ס"ו ד"ה ולענין, וסי' תנד ס"ד ד"ה עין) לענין ברכה על לולב גזול שקנאו בקנין המועיל שנחלקו הפוסקים האם לברך עליו, ושלמעשה אין לברך [ונכתב במשנ"ב (סי' תנד ס"ק יח) שהטעם הוא משום 'בצוע ברך ניאץ ה', וראה תוס' בבא קמא טו, א ד"ה אמרו]. והקשה בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' קפג) מדוע בענינו מותר לברך, וביאר הגר"ש איערברך (הליכות שלמה סוכות פ"ז דבר הלכה אות יז) שלענין קודה שניתנה כסכך בסוכה

וכיון שפסול גזול הוא גם על הדפנות, לכן אף אם הסכך הגזול מסכך מן הצד בחלק הסמוך לדופן ורוחבו פחות מארבע אמות, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ד) שהסוכה פסולה, ואי אפשר להכשירה מדין 'דופן עקומה' [לצד שעל ידי דין 'דופן עקומה' הדופן מתעקמת בראשה ולא מתקרבת], כיון שאף דפנות גזולות פסולות בסוכה, והביא הבכורי יעקב (ס"ק ג) את דבריו. והמנחת חינוך (שם אות יא ד"ה עה) כתב שאי אפשר להכשירה מדין 'דופן עקומה' כיון שהסכך הגזול נחשב כאויר, ולפיכך פוסל כבר בשלשה טפחים.

הִלְכוֹת סֵפֶה סִימָן תַּרְלוֹ

קא

באר הגולה

ר שם פסקא ז' רשי"א
אנה דאמרו דמדר
נבנו בגולה

הספק בצעמים (יב) *אֵלָא יקנו אותם מעוברי כוכבים, (יג) דְּכַל גְּזוּל (יד) אין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ סֵפֶה לְכַתְּחֵלָה (מהיריל).
*וְיָאם גְּזוּל עֵצִים *וְעֹשֶׂה מֵהֶם סֵפֶה, 'אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹא חִבְרָן וְלֹא שָׁנָה בְּהֶם כְּלוּם, (טו) *לְצֵא, תַּקְנַת חֲכָמִים שְׁאִין לְכַעַל הָעֵצִים אֵלָא (ג) (טז) דְּמִי עֵצִים בְּלִבְדוּ. (יז) אֲבָל אִם גְּזוּל סֵפֶה *הָעֵשׂוּיָה בְּרֹאשׁ (ז) [ז] הַסְפִּינָה או בְּרֹאשׁ הָעֲגוּלָה וְיִשָּׁב בָּהּ, (יח) *לֹא יֵצֵא: הגה והוא הדין אם ראוהו בנה סֵפֶה בַּקְרָע שְׁמֵעוֹן, וְשִׁמְעוֹן תַּקַּף אֶת רְאוּבוֹן וְגוּל סֵפֶה הַבְּנוּיָה בַּקְרָע שְׁלוֹ, (יט) *יֵצֵא בָּהּ, וְאִין כִּאֵן תַּקְנַת

שערי תשובה

מקלל דעות כ"א, מה לא מְרִי הַרִיבִישׁ: [ז] הַסְפִּינָה. עבתיש בשם השי"ו. וביארו וכו'... כתבו דאם אֶפְשָׁר שִׁכְּבוּא בַעַל הַסֵּפֶה עֲבוֹד שְׁהוּא שָׁם, אֶף דְּכַתּוּב הַנִּקְיָה אִינוּ שָׁם לֹא יִכְנָס שְׁלֵא מִדְּעֵתוֹ, כִּי אֶפְשָׁר שִׁכְּבוּא וְיִחַבְּשׁ לִכְנָס וְלֹאֲכַל או לְעֹשׂוֹת עֵסֶק אַחַר בְּעִינֵי:

חברו שלא מדעתו דניתא לאַנְשׁ דְּלֵיעֵבַד מִצְוָה בְּמִמּוֹנֵי, אֵלָא דְּנִיל

באור הלכה

שם כל מי שִׁרְצָה בַחֲנֹס אִם בְּדַמִּים, גִּסְרָן אִין אֲסוּר אִם קוֹצֵץ הַיִּשְׂרָאֵל בַּעֲצָמוֹ, וְכֵן אִם נִכְרִי שֶׁ לוֹ שְׂדוֹת וְיִצְרִים מִדִּין הַפְּלִכּוּת, גִּסְרָן שְׂרִי בְּשׂוֹתָן רְשוּת לִישְׁאֵל לְרִצִּין, דְּמַעֲתָה אִין תַּחֲשֵׁב בְּהוּא שְׁחֵסֵם עֵצִים גְּזוּלֵי אֶרְצָתָא מִישְׁרָאֵל הֵם כִּינֵן שְׁתַּקְּתָה הֵם שְׁלוֹ מִדִּין הַפְּלִכּוּת, אֲבָל בְּלֹא רְשוּת הַנִּכְרִי וְדִאי אִין לְקַצֵּץ כִּינֵן דְּעִמְתָּה גּוּלֵי מִנְכְרִי וְגוּל נִכְרִי אֲסוּר, וְאֶף שֶׁהֵאֱלִיָּהּ נָבַח בְּסֵפֶה עַל פִּסְקֵי הַשִּׁי"ו 'וְצָרְךָ עֵינִן, מְכַל מִקּוּם לְעִזְיָת דְּעִמְתִּי שֶׁ לִסְמָךְ עַל זֶה, דְּהָא בְּלֹא הִכִּי רִיאָזוּ בְּלִשְׁטֵי-מִבְּרִיטוֹס וְרִי-מִמִּירִין בְּמִקּוּמוֹת שְׁלֹא הִי רַב יִשְׂרָאֵל מְעוּלָם, וְלָכֵן עַל-כֵּל-פְּנִים לִי לִסְמָךְ בְּצִרְחֵי שְׁנֵי הַתְּרִים בִּיחַד [בְּכִרְיִי יִעֲבֹד]: * אֵלָא יִקְנוּ אוֹתָם מִעֲבָרֵי. וְאִם הָעֲבָרִים גִּבְּרִי מִן הַיַּעַר, אִם הַיַּעַר הוּא שִׁנְךָ לְאֶדוֹן אַחֵר, לְכַאוּרֵה הַל קַל מִהֵתֵר הוּא מִשּׁוּם דְּהָרִי יֵאָשׁוּב כִּירוֹ שֶׁל עֲבָרִים וְשׁוּנֵי רְשוּת בְּרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה שִׁנְךָ רַק בְּאֶבְנֵיךָ הַמּוֹכָא שָׁם בְּגִמְרָא (דף לא) דְּהִירֵי הַיִּיאוּשׁ מִכְּבָר אֵלָא דִּילֵךְ חֵל הַיִּיאוּשׁ עַל הַקְּרָע וְחֵל עֲתָה עַל הַפְּרוּת שְׁנִקְצָוּהוּ, מַה שְׁאִין כֵּן הֵבֵא הָאֲדוֹן לֹא יֵדַע מִזֶּה שְׁגָב אֲצִלוּ הָעֵצִים וְהִירֵי יֵאָשׁוּב שְׁלֹא מִדְּעֵת אֶפְלוּ כְּשִׁיתֵּי-אֵשׁ לְכַסּוֹף, וְאִם-כֵּן לֹא נִשְׂאָר כִּי אִם שְׁנֵי רְשוּת בְּרוֹ יִשְׂרָאֵל. אֲמַנָּם בְּאֵמַת זֶה אִינוּ, דְּרַמְרָמֵן דְּהָאֲדוֹן זֶה מִסְתַּמָּא גְּזוּל אוֹתָהּ מִכְּבָר מֵאֲדָם אַחֵר, וְיֵאָשׁוּב שְׁל אוֹתוֹ אֲדָם חֵל עֲתָה בְּשֵׁעַת קְצִיצַת הָעֵצִים, אֲבָל כָּל זֶה נִיחָא אִם הַיַּעַר שִׁנְךָ לְאֶדוֹן, אֲבָל אִם הַיַּעַר הוּא שִׁנְךָ לְהַסְמִינְהוּ וְגִבְּרִי הָעֲבָרִים מִמֶּנּוּ הָעֵצִים, שֶׁ לְעִין אִירֵי שִׁנְךָ יֵאָשׁוּב, וְאֲוִילֵי נִאֲמַר דְּהַסְמִינְהוּ לְדַעַת מִקּוּם שְׁבוּדֵיהֶן יִמְכָּאוּ גִבְּרִים וְחֵל הַיִּיאוּשׁ: * וְיָאם גְּזוּל עֵצִים וְכוּ'. אִם אַחֵר שְׁאֵל לְחִבְרוֹ לֹא-שִׁי"ו וְכַדוּמָה לְהַצְמִיד עֲלֵיהֶם הַסֵּפֶה וְהוּא שְׁאֵל לְחִבְרוֹ, שֶׁ לוֹמַר דְּהִירֵי גְּזוּל וְאִין יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ, וְאֶפְלוּ לְהַפְּסוּקִים דְּסִבְרָא לְהִירֵי דְּרֵי אֲדוֹן אֲנוּ מִקְפִּידִין עַל עֲמִידֵי סִבְרָא מִסְּלוּ, אֶפְשָׁר דְּבִגְזוּל חִמִּיר טַפְסִי"ג [פמ"ג], וְכַנְתּוּהוּ אִם הַשׁוֹאֵל הַשֵּׁנִי לֹא יִשְׁלֵם לוֹ עֲבוֹד הַלֵּא-שִׁי"ו וְיִשְׂאָר תַּשְׁמִישׁוֹ בְּחוֹרֵת גְּזוּלָה, וְכַמּוֹ שֶׁפִּסְקוּ הָאֲחֵרוֹנִים, דָּאִם לֹא יִשְׁלֵם לוֹ הַדְּמִי עֵצִים נִשְׂאָר הַכֵּל בְּחוֹרֵת גְּזוּלָה וְאִין יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּהַסְפָּה, אֲבָל אִם יִשְׁלֵם לוֹ, לֹא גִרַע מֵאֲלוֹ הוּא עֲצָמוֹ גְּזוּל, דְּרֵי אֲדוֹן יוֹצֵא דְּמִי עֵצִים וְיוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּהַסְפָּה. וְדַע, דְּהָא דְּרַמְרָמֵן טַפְסִי"ג גְּזוּלָה, לֹא וְאֵלָא אִם הַסֵּפֶה הֵיךְ גְּזוּל, וְהוּא הִדִּין לְעִין הַדְּפִטָּה [פמ"ג], וְכִיכִי בְּכַחוּרֵי-יִעֲבָדוּ. וְעוֹבְדוֹתֵיהוּ הַרְבֵּים הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אִין נִסְרִין בּוּדֵה, שְׁלוֹמִין קוֹרְשִׁים שְׁלֹא מִדְּעֵת בְּעִלְמִין לְהַצְמִיד מִזֵּן הַדְּפִטָּה וְכַנְתּוּהוּ לְהַסְמִיר תַּקַּף אַחַר סִכּוּת, אֲבָל בְּאֵמַת אִין יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ, שְׁעַל-כֵּל-פְּנִים מִשְׁתַּמֵּשׁ עַכְשָׁי בְּהֵן בְּגוּלָה, וְאֲסוּר לְכַרְוֵ עַל סֵפֶה כּוּ: * וְעֹשֶׂה מֵהֶם סֵפֶה, אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹא חִבְרָן. רוּצָה לוֹמַר, שֶׁסֵּפֶה אוֹתָהּ בְּהַסְפָּה וְלֹא חִבְרָן הָעֵצִים לְהַכְנִיחַ כָּלֵל, וְהִנֵּה אֲמִינָא דְּלֵא שִׁנְךָ בְּזֶה תַּקְנַת הַשְּׁבִיבִים כָּלֵל, קָא שְׁמַע עַל: * יֵצֵא, שְׁתַּקְנַת חֲכָמִים, וְאִם מִשִּׁיב לוֹ שְׁתַּקְנַת עַד אַחַר סִכּוּת וְיִשִּׁיב לוֹ הַגְּזוּלָה בְּעִין, מִסְתַּבְּרָא דְּלֵא יֵצֵא, שְׁהָרֵי הוּא עַקְשׁוֹ מִשְׁמַשׁ בִּם בְּגוּלָה, אִם אַמַר שְׁמַתְרֵצָה לְשֵׁלֵם לוֹ עֲבוֹר עֵצִי בְּדַמִּי, אֲמִירִין שְׁכַבְנֵן הַפְּקִיעַ אֲסוּר גְּזוּלָה מִמֶּנּוּ, אֲבָל לֹא בְּכַהֲנֵי גּוּזָא. וְעִין בְּשַׁעֲרֵי-חֲצִיץ מַה שְׁתַּכְּתֵּנוּ בְּשֵׁם הַפְּחִיצֵת-הַשֶּׁקֶל, וְיִשׁ לְחֵלֶק: * הָעֵשׂוּיָה בְּרֹאשׁ הָעֲגוּלָה וְכוּ'. וְהוּא הִדִּין סֵפֶה בְּגוּיָה עַל-גַּבֵּי קְרָעָה וְאִינָה מַחְבְּרַת כָּלֵל לַקְרָע, וְכִל-שְׁכָן עַל גְּזָלִים שִׁכְּבוּ לְטַלְטֵל מִמִּקּוּם לְמִקּוּם, דְּשִׁנְךָ בְּהַ גְּזוּלָה [פמ"ג]: * לֹא יֵצֵא: עֵין בְּמִשְׁנֵה בְּרִיחָה בְּמַה שְׁתַּכְּתֵּנוּ דָּאֶף אַחֲרֵים שִׁכְּבוּ בְּהַ גִּסְרָן לֹא יֵצֵאוּ, וְהוּא מִדְּכִרֵי מַחְצִית-הַשֶּׁקֶל שֶׁפִּסְקֵי זֶה מִהַמְּגַן-אֲבָרְהָם בְּמַה שְׁכַתְּבֵי עֵין רִישׁ סִימָן תַּרְמִט; וְלְעִזְיָת דְּעִמְתִּי אִין זֶה בְּרוּר, דְּהֵתֵם בְּלוּבֵי דְּכַתְּבֵהּ הַתּוֹרָה לְכַס', בְּעִינֵן לְכַסּ מִשְׁשׁ, שְׁהֵאֵשׁ שְׁלֹו בְּעַצְמֵהּ, דְּמִסְתַּבְּרָא אֶפְלוּ שְׁאֵל, לְכַסּ אִם אַחֵר גְּזוּל וְלִבְלֵן לְחִבְרוֹ לְצַאֵת בּוֹ, אֶף דְּאוֹתוֹ חִבְרוֹ לֹא גְּזוּל מִכֵּל מִקּוּם אִינוּ יוֹצֵא דְּעַל-כֵּל-פְּנִים לֹא שְׁלוֹ הוּא, וְלֹא דְּרִירֵי מִשְׁאֵלֵי דְּרִיאָזוּ יִבּוּס רֵישׁוֹן, מַה שְׁאִין כֵּן בְּסִבְרָה דְּלֵא סִבְרָה הַתּוֹרָה רַק גּוּל וְלֹא שְׁאֵל, כְּדֹאֲתָא בְּגִמְרָא וְכֵן נִפְסַק בְּשִׁלְטֵן-צְרוּרֵי סַעֲיָה ב, אֶפְשָׁר דְּזֶה גִסְרָן יוֹצֵא דְּהֵלֵא אִינוּ מַתְּכוּן לְגוּלוֹ, וְגַם אֶפְשָׁר דְּרַעַת בְּעַל-בֵּיתֵיהּ לְהַרְשׁוּת לְזֶה אַחֵר שִׁיבֵשׁ בְּסִכּוּתוֹ, דְּנִיחָא לֵה לֵאנְשׁ דְּלֵיעֵבַד מִצְוָה בְּמִמּוֹנֵה, וְהָכָא לֹא שִׁנְךָ הַשַּׁעַם הַנְּאָמַר בְּמִשְׁנֵה בְּרִיחָה סַעֲיָה ט, וְצָרְךָ עֵינִן, וְיִמָּה שְׁרַמֵּי הַמְּגַן-אֲבָרְהָם לְעִין רִישׁ סִימָן תַּרְמִט, הִנֵּה דְּאֲסוּר בִּין לְפָנֵי יֵאָשׁוּב בִּין לְאֵחֵר יֵאָשׁוּב כְּמוֹ הֵתֵם. וְיִמָּה שְׁכַתְּבֵי עוֹד יְצַבֵּי סֵפֶה הִירֵי כְּמוֹ לְזַבֵּי בִיּוֹס-טוֹב רֵישׁוֹן, אֲשִׁמְרֵינֵן דְּבַעֲנִינֵן אִינוּ יוֹצֵא כְּבֵל שְׁמֵעוֹן הַתִּמִּים מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ לְזַבֵּי בִיּוֹס-טוֹב רֵישׁוֹן, מִדְּכַתְּבִים "תַּעֲשֶׂה לָּךְ שְׁבַעֲתֵי יָמִים" לְמַעֲטוּי גְּזוּלָה:

באר היטב

מלכותא אין אסור אם לוקח משם לסקף, ט"ז: (ג) דְּמִי עֵצִים. וְאִם אִינוּ רוּצָה לְחַת דְּמִי עֵצִים לֹא יֵצֵא, טוֹר, וְכֵן עֲרַךְ, מ"א: (ז) הַסְפִּינָה. דְּאֵז הִיא עֲצָמָה נְגוּלָת שְׁאִין מַחְבְּרַת לַקְרָע וְאִין עֲלִיו לְהַחֲזִיר דְּמִים אֵלָא כְּמוֹ שְׁהִיא בְּנוּיָה, דְּאִין כִּאֵן תַּקְנַת הַשְּׁבִיבִים שְׁהִירֵי לֹא טַרַח עֲלֶיהָ לְכַתּוּתָהּ הַלְכָף גְּזוּלָה הִיא, רש"י. וְכַתְּבֵי ט"ז: נ"ל שְׁטוּט שְׁמַתֵּר לְאֲדָם לְכַנָּס לְסִכּוּתוֹ שֶׁל

משנה ברורה

דְּמַלְכוּתָא, (יז) אִין אֲסוּר אִם לוקח משם לסקף (יג): * אֵלָא יִקְנוּ אוֹתָם מִעֲבָרֵי וְכוּ'. וְהִנֵּנוּ שְׁעַבְרִים בְּעֲצָמוֹ קֶצֶץ אוֹתָם מִתְּחִלָּה. וְאִם הָעֲבָרִים גִּבְּרִי הָעֵצִים מִן הַיַּעַר, עֵין בְּבִאוּר הַלְּכָה. וְכַתְּבוּ הָאֲחֵרוֹנִים, דְּהוּא הִדִּין אִם קֶצֶץ הַיִּשְׂרָאֵל וְנוֹתֵן לְחִבְרוֹ, גִּסְרָן כֵּן שְׁרִי, דְּהִירֵי יֵאָשׁוּב בִּיד הַרְאֵשׁוֹן הַקּוֹצֵץ וְשׁוּנֵי רְשוּת בְּרוֹ הַשֵּׁנִי: (יג) דְּכַל גְּזוּל וְכוּ'. רוּצָה לוֹמַר, דְּשִׁמְעָא גְּזוּל הָעֲבָרִים הַקְּרָע. (יח) וּמְכַל מִקּוּם אִם אִי אֶפְשָׁר מִתֵּר לְקַצֵּץ בְּעֲצָמוֹ, וְכַלְכָּד שִׁיטַל רְשׁוּת מִכְּבַעַל הַקְּרָע וְאֶפְלוּ הוּא עֲבָרֵי: (יד) אִין עוֹשִׂין וְכוּ'. וְאִין (יט) לְכַרְוֵ לִישִׁיב בְּסִפְחָה. וּמְכַל מִקּוּם לְעִנְיָן דִּין הַקּוֹרֵם בְּסַעֲיָה-קֶסֶן יג, בְּמִקּוּם שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁמַתֵּר לְקַצֵּץ בְּעֲצָמוֹ, אֶפְשָׁר שְׁמַתֵּר לְכַרְוֵ בְּמִדְּוִינְתוֹנוֹ שְׁרַב הַקְּרָעוֹת שְׁעִישׁ לְהָעֲבָרִים נִתֵּן לְהֵם מִדִּין הַפְּלִכּוּת⁽¹⁴⁾, וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. וְעֵין לְמַנְן בְּסִימָן תַּרְסֵד בְּט"ו, וְהַעֲתִיקֵיהּ דְּכִרְיֵי פֶה בְּבִאוּר הַלְּכָה: (טו) יֵצֵא, שְׁתַּקְנַת. כֵּן צָרְךָ לוֹמַר. רוּצָה לוֹמַר, אֶף דְּמִדְּאוּרִיתָא פְּסוּלָה הִיא אֶפְלוּ אִם יִרְצָה לְשֵׁלֵם עֲבוֹר הָעֵצִים, דְּצָרְךָ לְסַתֵּר הַבְּנִיָן וְלְהַשִּׁיב הַגְּזוּלָה לְבַעֲלֵיו, מְכַל מִקּוּם כְּבָר תַּקְנַת חֲכָמִים בְּרִי שְׁרַצְוֹ בְּנִי-אֲדָם לְעֹשׂוֹת תְּשׁוּבָה⁽¹⁵⁾, שְׁאִינוּ מִשְׁלֵם לוֹ אֵלָא דְּמִי עֵצִים וְדִיר, וְיִשׁ כַּח בְּיָדֵם לְעֹשׂוֹת זֶה, שְׁהַקְּפָר בֵּית-דִין הַקְּפָר⁽¹⁶⁾, אִם-כֵּן מִמִּילָא אִם יִשְׁלֵם לוֹ דְּמִי עֵצִים הִיא אַחֲרָיֶךָ שְׁלוֹ מִשְׁשׁ (כ) וְמִתֵּר לִישִׁיב בָּהּ (כא) וְגַם לְכַרְוֵ עֲלֵיהֶם⁽¹⁷⁾. (טז) דְּמִי עֵצִים. וְאִם אִינוּ רוּצָה לְחַת דְּמִי עֵצִים (כב) לֹא יֵצֵא: (יז) אֲבָל אִם גְּזוּל סֵפֶה וְכוּ'. דְּאֵז הִיא עֲצָמָה נְגוּלָת, (גכ) שְׁאִינָנָה מַחְבְּרַת לַקְרָע, (גד) עֲלִיו לְהַחֲזִיר דְּמִים אֵלָא כְּמוֹת שְׁהִיא בְּנוּיָה, דְּאִין כִּאֵן תַּקְנַת הַשְּׁבִיבִים, שְׁהִירֵי לֹא טַרַח עֲלֵיהָ לְכַתּוּתָהּ וְלֹא הוֹצִיא עֲלֶיהָ הוֹצִאוֹת, הַלְכָף גְּזוּלָה הִיא: (יח) לֹא יֵצֵא⁽¹⁸⁾. דְּכַתְּבִי "חַג הַסֵּפֶת תַּעֲשֶׂה לָּךְ שְׁבַעֲתֵי יָמִים", לְמַעֲטוּי גְּזוּלָה דְּלֵא הִירֵי לְךָ. וּמִשְׁמַע מִדְּכִרֵי הַמְּגַן-אֲבָרְהָם דְּאֶף אַחֲרֵים שִׁשְׁבּוּ בָּהּ גִּסְרָן לֹא יֵצֵאוּ יְדֵי חוֹבְתָם, דְּלֵא הִירֵי לְךָ, וְלְעִזְיָת דְּעִמְתִּי צָרְךָ עֵינִן בְּזֶה, וְעֵין בְּבִאוּר הַלְּכָה: (יט) לֹא יֵצֵא בָּהּ. וְלֹא וְיִמָּה לְהַנְפֹּךְ לְעִיל בְּסַעֲיָה ג, דְּהֵתֵם הַקְּרָע בְּחֻזְקָת בְּעִלְיָה עוֹמְדָת וְאִינָה נְגוּלָת, וְכֵל הַמַּחְבְּרַת לַקְרָע הִירֵי

תַּרְגוּם: 1 קורות לשים עליהן הספק.

שער הציור

(יז) ט"ז רש"י: (יח) אֲחֵרוֹנִים: (טט) אַחֲרֵי: (כ) מְגַן-אֲבָרְהָם מִעֲבָרֵי-גְּזוּלָתוֹ: (כא) דְּבִדּוּדֵי רִישׁ-גְּזוּלָתוֹ וְנִבְּנֵן הִירֵי מִכְּרִיב עֲלֵיהֶם גִּסְרָן: (כב) מְגַן-אֲבָרְהָם: וְאִם אוֹמַר שְׁיִמָּן הַתִּמִּים רַק שְׁמַתְרָתוֹ מִיּוֹם אֵל יוֹם, יֵצֵא, דְּעַל-כֵּל-פְּנִים הֵלֵא הוּא מִן הַשְּׁבִיבִים וְיִאֲכַל גִּבְּרֵי הַתַּקְנָתוֹ דְּרַבְנֵן, כֵּן כֹּתֵב מַחְצִית-הַשֶּׁקֶל: (גכ) רש"י: (גד) רוּצָה לוֹמַר, שְׁאֶף אִם יִרְצָה לְהַחֲזִיר דְּמִים אִין מוֹעִיל אִין מוֹעִיל (שְׁלֵא מִדְּעֵתוֹ שֶׁל נְגוּלָה), דְּצָרְךָ לְהַחֲזִיר הַגְּזוּלָה בְּעִין:

הַלְבוּת סִפָּה סִימָן תַּרְלוּ תַרְלַח

הַשְּׂבִים, הוֹאִיל וְלֹא טַחַח בָּהּ וְלֹא הוֹצִיא עֲלֶיהָ הוֹצָאוֹת (הג"א פ"ב דסוכה):

תַּרְלַח סִפָּה וְנוֹיָה אֲסוּרִין כָּל שְׂבָעָה, וְבוּ ב' סַעֲיִפִים:

א [*] (א) *עֲצֵי סִפָּה אֲסוּרִים כָּל (ב) שְׁמוֹנֶת יָמֵי הַחַג, (ג) *בֵּין עֲצֵי דְפָנוֹת בֵּין עֲצֵי סִקָּף (וְאֶפְלוֹ קִיסָם לַחֲצוֹן בּוֹ שְׁנֵי אֲסוּרִים) (מהר"ל), וְאִין (ד) גְּאוּתֵינ מִקֵּן לְדַבֵּר אַחַר כָּל שְׁמוֹנֶת הַיָּמִים, מִפְּנֵי שְׂבוּם הַשְּׂבִיעֵי כְּלוּ הַסִּפָּה מִקְצָה עַד בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְהוֹאִיל וְהִקְצָה לְבֵין הַשְּׂמֻשׁוֹת שֶׁל שְׂבִיעֵי הַקְּצָה לְכָל הַיּוֹם⁽¹⁾. הַגָּה (ה) וְאֶפְלוֹ נִפְלָה הַסִּפָּה אֲסוּרִים, (ו) וְלֹא מִהְיָ בָּהּ (ב) תְּנַאי (טו"ר), (ז) אָבֵל *עֲצִים (3) הַסְּמוּכִים לַסִּפָּה מִתְּרִים. (ח) וְעִין לְעִיל סִימָן תְּקִיחַ סַעֲיָף ח. *גִּיאָם אַחַר שְׁעֵשֶׂה הַשְּׁעוֹר

א כוונתא ספח ט'
ב ביצה ל'
* (פרוש, השמיני
והחזן לארזי גם
מחשיני אסור משום
ספק שמיני ג הר"ן
דקדק ד ביצה

בְּאֵר הַטֵּב

דְּהִינוּ כֹּל זְמַן שֶׁכַּעַל הַסִּפָּה אֵינוֹ שָׁם, אָבֵל בְּשֵׁעָה שְׁהוּא שָׁם אֶפְשֵׁר דַּקְפִּיד עֲלֵיהּ שְׂלֵא יִרְאֶה חֲבָרוֹ עֲסָקוֹ וְאִכְלִיתוּ בְּלִי יְדִיעָתוֹ, וְזֶה דְּבַר מְסָסִם מִצַּד הַסִּבְרָא, ע"כ:

(ב) תְּנַאי. כִּינֵן דָּא"א לְטַל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת מִשּׁוּם דְּקָא סַתְרָא אֶהְלֵא וְאֶהְלֵא לְכָלִי שְׂבָעָה, מִשּׁוּם אִיכּוֹרֵי סִפָּה דְּקִיסָב דְּמִהְיָ תְּנַאי. וְע"מ"א: (3) הַסְּמוּכִים. וְאֵם סַמָּךְ עֲצִים לַסִּפָּה כְּרִי לְעִבּוּתָהּ אֶפְלוֹ

שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה

[*] עֲצֵי סִפָּה כו'. וְעִין כְּרִי בְּשֵׁם סַתְרָא מוּלְכוּ, מִי שֶׁהַחֲלִיף סִפָּה בְּסִפָּה לֹא פָקַע קְדוּשָׁתוֹ הַרְשָׁוָה, וְרִאָּהוּ מִסִּמָּן חֲרָשָׁה הַפְּרִישׁ ד' אֲתוּרִים דְּמִשְׁמַע וְדוּקָא הַפְּרִישׁ דְּהֵרִי הַתְּהַנָּה, וְסָפָה הַשְּׂנִית אִם נִשְׁמַשׁ בָּהּ לְשֵׁם סִפָּה חִלָּה קִרְשָׁה גַם עֲלֶיהָ וְאִם לֹא נִשְׁמַשׁ אֵלֶּא שְׂאֵמֵר זֶה לְתוֹפֵת זֶה לֹא חִלָּה עֲלֶיהָ קְדוּשָׁה וְאֶהְלֵא לְכָלִי שְׂבָעָה, מִשּׁוּם אִיכּוֹרֵי סִפָּה דְּקִיסָב דְּמִהְיָ תְּנַאי. וְע"מ"א:

בְּאוּר הַלְּקָה

* בֵּין עֲצֵי דְפָנוֹת בֵּין עֲצֵי סִקָּף. דַּע, דְּעַת הַרְאָ"שׁ, וְהַעֲתִיקוּ הַטוֹר, דְּבַעֲצֵי דְפָנוֹת לִיבָא אֲסוּרָא כְּלָל, וְהַקְּרָא קָאִי עַל רַק הַסִּקָּף, אֲבָן הַמִּמְחַבֵּר סַסִּם לְרִיבָא כְּדַעֲתָהּ הַרְמַב"ם דְּעֵצֵי דְפָנוֹת גַּם יִפְּן דְּפָנוֹת צִירְכוֹת לַה⁽²⁾, דָּאִי לֹא דְפָנוֹת לֹא קִימָא הַסִּפָּה; אֲבָן נִחְלָקוּ בְּפִירוּשׁ, דְּעַת הַבֵּית יוֹסֵף דְּלַהֲרַמְב"ם אֲסוּרוֹ הוּא רַק מִדְּרַבְּנָן⁽³⁾, וְכֵן קָחַב הַטוֹר, אֲבָן הַבֵּית יוֹעֵד כְּמַה אֲתוּרִים סוֹבְרִים דְּלַהֲרַמְב"ם הוּא אֲסוּר דְּאוּרְיִתָא, וְכֵן מִן הַר"ן מִשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵה דְהֵי דְאוּרְיִתָא. וְעִין כְּעִשׂוֹר וְהִבֵּיא גַם יִפְּן הַרְאָה מִן ד' שְׂאֵמֵר שֵׁם 'דְּלִמָּא מִן מְעַד', וְלִפִּי פִירוּשׁ רַש"י שֵׁם דְּהִינוּ מִן מְעַד שֶׁל הַדְּפָנוֹת, וְכִדְוֵאִי דְפָנוֹת לֹא גִרְעָא מִן נוֹי שְׁלֵקוֹן, עִין שָׁם, אֲבָן מִסְתַּפֵּק דְּלִמָּא הַפְּרִישׁ שָׁם בְּמִקְרָא מִן מְעַד שֶׁל סִקָּף: * עֲצִים הַסְּמוּכִים לַסִּפָּה. וְאִם הוֹסִיף בְּסִקָּף עַד שְׂאִין גְּשָׁמִים יוֹרְדִים לְתוֹכָהּ, דִּישׁ אוֹמְרִים דְּסַמְלָה כְּפִסְמָן תַּרְלֵא בְּמִקְרָא אֲבָרְהָם סַעֲיָף קָטָן ב, נְהִי דְאֶפְלוֹ הִכִּי כֹל הַסִּקָּף אֲסוּר בְּהִנָּחָה לְדַבְרֵיהֶם כֹּל שְׂבָעָה עַל-כִּלְפִּינֵים מִדְּרַבְּנָן, וְעוֹד, דְּאִינוּ כֹּל לְשַׁעַר בְּאֵמֵר יִסָּה מַה שְּׂשָׁק לַסִּקָּף, מִקָּל מְקוּם אִם רוּצָה לְטַל בְּיוֹם-טוֹב עַל-יְדֵי עֲפִי"ם לְהַכְשִׁיר הַסִּפָּה שְׂלֵא תִהְיֶה מְקַצָּה בְּלִפְפֵּךְ שְׂרִי, וְהוּא שְׂבוּת דְּשַׂבּוּת בְּמְקוּם מְצוּהָ, דְּלֹא הֵי סַתְרִית אֶהְלֵא רַק מִדְּרַבְּנָן [פ"מ]: * וְאִם אַחַר שְׁעֵשֶׂה הַשְּׁעוֹר וְכו' הוֹסִיף דִּלְפָן לֹא מִיתְּפָרָא. עַן חֲדוּשֵׁי-אַנְשֵׁי-שָׁם מְצַד לומֵר דְּהֵרִין סוֹבְרִים אֲסוּרִים בְּחַוְסָפוֹת, דְּדוּקָא כְּרִי הַקֶּשֶׁר סִפָּה הוּא מִן הַתּוֹרָה וְהִסְתֵּר מִזָּה הוּא מִדְּרַבְּנָן, וְכִנּוּת הַר"ן גַּם-כֵּן לְעִינֵן אֲרַבְעָתָן, וְעַד כְּרִי שְׂעוֹר הוּא מִן הַתּוֹרָה וְהִסְתֵּר מִזָּה הוּא רַק מִדְּרַבְּנָן. וְלַעֲנִיית דַּעֲמִי לֹא נִהְיָא כְּלָל, וְדַבְרֵי הַר"ן הוּא כְּעִין מַה שְּׂאֵמֵר בְּשַׂבָּת ק"ג בְּעִינֵן מִלָּה: כֹּל זְמַן שְׁעוֹסֵק בְּמִלָּה חֲזוֹר בֵּין עַל צִיעֵין מִהַעֲבָכִין בֵּין עַל צִיעֵין מִלָּה מִעֲבָכִין, וְהַשְּׂעֵם, דְּכִלָּה חֲזָא מִלְתָּא הוּא כְּפִירוּשׁ רַש"י, וְלֵאחַר שֶׁפָּרַשׁ אֵינוֹ חֲזוֹר עַל צִיעֵין שְׂאִין מִעֲבָכִין, וְלָכֵן אָמַר "אִם אַחַר שְׁעֵשֶׂה וְכו' הוֹסִיף דִּלְפָן", וְרוּצָה לומֵר דְּלֵאחַר שְׂעוֹר הַקֶּשֶׁר סִפָּה נִחְשָׁב כְּדַעֲתָהּ בְּדַעֲתָהּ לְעוֹשֵׁת עוֹד דִּלְפָן רַבִּיעִי, הוּא מִלְתָּא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁה⁽⁴⁾, "אָבֵל אִם עֵשֶׂה אֲרַבְעָתָן", וְרוּצָה לומֵר שְׂלֵא הַפְּסִיק בִּינְיָמִים, נִחְשָׁבו ב' הַאֲרַבְעָה כְּכֹל סִפָּה וְכֹל מִן הַתּוֹרָה. וְלֵאחַר זֶשׁ לומֵר דְּלֵהִי לֹא אָמַר כְּרַבְנוּ שֶׁם דְּרַב כְּרִי הַקֶּשֶׁר סִפָּה אֲסוּר, דְּמֵאֵן מִפִּי דְּאֶלֹּהִים הֵן כְּכֹל סִפָּה וְאֶלֹּהִים הֵן כְּכֹל יִתְר, אִימָא אִיפְקָא? וְיִחַר נִרְאֶה לִי דְגַם הוּא סִבְרָא לֵה כְּרַבְנוּ שֶׁם, אִף הוּא מִפְּשֵׁ דְבָרֵי רַבְנֵי מִן הַרְוּצָה לומֵר דְּמִתְחַלָּה עֵשֶׂה כְּרִי הַקֶּשֶׁר וְאַחַר כְּרִי הוֹסִיף, אָבֵל אִם עֵשֶׂה כֹּל הַדְּפָנוֹת זֶה אֲסוּר זֶה אֲסוּר, הֵם שְׂוֹת בְּלִם בְּאֵמֵר לְרִינָא, וְלֵהִי הַעֲתִיק הַבֵּית יוֹסֵף בְּשִׁלְחוֹן-עִירוֹ דְּבָרֵי הַר"ן אִף דְּחַוְסָפוֹת הַרְאָ"שׁ הִזְכִּיר שִׁיעִת רַבְנֵי מִם, מִשּׁוּם דְּהֵרִין מִפְּשֵׁ דְבָרֵי רַבְנֵי מִם, וְאִף בְּזֶה חִלְקֵי עַל רַבְנֵי מִם, דְּלַרְבְּנֵי מִם אֶפְלוֹ בִּיתְרָא מְכַרֵּי הַקֶּשֶׁר אֲסוּר

מִשְׁנֵה בְּרִינָה

הִיא בְּקַרְקַע, (כס) מַה שְּׂאִין בֵּן הַקָּא לֹא קִימָא הַסִּפָּה בְּקַרְקַע דְּרִאָּוּבָן, אִם-כֵּן לֹא גִזַּל אֵלֶּא הַעֲצִים וְלֹא הַקְּרָע וְהֵי גְּזוּלָּה:

א (א) עֲצֵי סִפָּה וְכו'. דְּכַתִּיב "חַג הַסִּכּוֹת שְׂבָעַת יָמִים לְרַד", כְּשֵׁם שְׁחַל שִׁם-שְׂמִים עַל הַתְּגִינָה כְּף חַל שִׁם-שְׂמִים עַל

הַסִּפָּה⁽¹⁾. וְאֶפְלוֹ (ב) עֵשֶׂה סִפָּה אַתְרָת בְּחַל-הַמְּוַעַד וְאִין צְרִיף לְרִאשׁוֹנָה, אֶפְלוֹ הִכִּי עֵשֶׂה אֲסוּרִים בְּהִנָּחָה: (ב) שְׁמוֹנֶת. וְלִדְרִין

(ג) גַּם בְּתִשְׁעִי⁽²⁾, שְׁהֵרִי בְּשִׁמּוֹנָה עֲדוֹן מִחֻב לְאָבֵל בְּסָפָה, וְכִינֵן דְּאֶתְקַצָּא בֵּין-הַשְּׂמֻשׁוֹת אֶתְקַצָּא לְכָלִי יוֹמָא. וְאִם חַל שְׂבַת אַחַר

יוֹם-טוֹב, וְהִגִּין שְׂלֵא לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ גַם בְּשַׂבָּת, דְּהֵי כְּמִכּוּן מִיּוֹם-טוֹב (לְשַׂבָּת⁽³⁾): (ג) בֵּין עֲצֵי דְפָנוֹת וְכו'. וְאִין נִפְקָא-מִנָּה בֵּין סִפָּה

דְּחִדְשָׁה וְכִינֵן לְשִׁנָּה (ג) כֹּל שֶׁסְּכֻכָּהּ לְשֵׁם חַג, אָבֵל הַיּוֹשֵׁב בְּסַפַּת רוּעִים וּבְרַבְּנֵין וְקִינֵין חֲרִי הִיא כְּסִפָּה דְּעִלְמָא, שְׂבִשְׂבִיל שְׁנַבְנָס זֶה

וְאִיכֵל שֵׁם פְּתוֹ לֹא נִתְקַדְּשָׁה: (ד) גְּאוּתֵינ. הֵינּוּ (ד) דְּרַבְּנָן בְּשׁוּל, שְׂבָעָה תְּבַטֵּל קְדוּשָׁתָהּ, אָבֵל כְּעוֹד שְׂהִיא קִנְיָת אִין אֲסוּר הִנָּחָה

מִמִּנְהָ⁽⁴⁾, כְּגוֹן לְסַמָּךְ עֲלֶיהָ אוֹ לְהִנִּיחַ עֲלֶיהָ שׁוּם דְּבָרָה⁽⁵⁾, כִּינֵן שְׂעִידֵן קְדוּשָׁתָהּ עֲלֶיהָ: (ה) וְאֶפְלוֹ נִפְלָה הַסִּפָּה וְכו'. הֵינּוּ, (ו) דְּאֶפְלוֹ

לְהַפְּסוּקִים דְּבָרֵי דְמֵן הַתּוֹרָה אִינָה אֲסוּרָה אֵלֶּא בְּעוֹדָה מִקְּרָא, מִדְּרַבְּנָן מִיָּהּ אֲסוּר לְהִנּוֹת מִמֶּנּוּ (ו) מִשְׁעֵם מִקְּצָה, דְּאֶתְקַצָּא

(1) בֵּין-הַשְּׂמֻשׁוֹת שֶׁל תְּחִלַּת הַחַג: (1) וְלֹא מִהְיָ בָּהּ תְּנַאי. אִף אִם אָמַר אֵינוֹ בּוֹדֵל כֹּל בֵּין-הַשְּׂמֻשׁוֹת, כִּינֵן דָּאִי אֶפְשֵׁר לְטַל בֵּין-

הַשְּׂמֻשׁוֹת (ח) מִשּׁוּם דְּקָא סַתְרָא אֶהְלֵא, וְאֶתְקַצָּא לְכָלִי שְׂבָעָה⁽⁷⁾, מַה שְּׂאִין בֵּן גְּנוּיִת-סִפָּה בְּסַעֲיָף ב' דְּמִהְיָ שֵׁם תְּנַאי. וְעַד, דְּהָא דְּמִשְׁמַע

מִסְתַּיְמַת רַמ"א דְּלֹא מִהְיָ תְּנַאי בְּשׁוּם גְּוָנָא וְאֶפְלוֹ נִפְלוּ, הֵינּוּ דוּקָא בְּשַׂבָּעַת הַיָּמִים, (ט) אָבֵל בְּשִׁמּוֹנֵי שְׁלוּ, דְּאֲסוּרוֹ הוּא רַק מִשּׁוּם מִקְצָה, מִהְיָ תְּנַאי לְכַשְׂפִּילוֹ שְׂכֻכֹּל לְהַשְׁמִשׁ בְּהֵן:

(ז) אָבֵל עֲצִים הַסְּמוּכִים וְכו'. עִין לְעִיל בְּסִימָן תְּקִיחַ בְּמִשְׁנֵה בְּרִינָה סַעֲיָף קָטָן לֹט, שֵׁם בְּאֵרְנוּ כֹּל פְּרָטִי דִין זֶה: (ח) וְעִין לְעִיל

בְּסִימָן תְּקִיחַ סַעֲיָף ח. רוּצָה לומֵר, דְּשֵׁם מְבָאָר בְּהַגְּרָה דָּאֵם וְרַק תְּכִילוֹת עַל הַסִּקָּף דְּאִינוּ בְּשׁוֹת לְגַבֵּי הַסִּקָּף, וְהוּא הֵינּוּ הַקָּא בְּסִפָּה

שְׁעֵר הַצִּיּוֹן

(כס) וְאֶפְלוֹ אִם שְׁמַעוֹן הַשְּׂאִילוֹ הַקְּרָע לְרִאָּוּבָן לְהַעֲמִיד שֵׁם סִפָּה מְכֹל מְקוּם אִין הַקְּרָע עוֹמֵדָת בְּרִשׁוֹת רִאָּוּבָן, דְּהֵרִי אֵינָה רַק לְשַׂבָּעָה יָמִים וְכֵן מִצַּד הַסִּבְרָא אֲבָרְהָם, וְכֵן כְּמַם הַמְּאֲמָרִים-מִדְּבִין: (6) בֵּית-יוֹסֵף בְּשֵׁם אֲחוּזֵי-חַיִּים: (3) חֲמִידָאָם: (1) עֲבוּדֵת-הַקֶּדֶשׁ לְהַרְשִׁיבָא. אֲבָן דְּבָרֵי לְבִאוּרָה קָצַת סוֹתְרִים, שְׂמִתְחַלֵּל דְּבָרֵי שְׂבָעָה 'בְּעִשְׂוִי' לְשֵׁם חַג' מִשְׁמַע שְׂבַע-עֲשׂוּיָה לְצַל אֶפְלוֹ אִם יִשֵּׁב בָּהּ פֶּה; יָמִים לֹא נִתְקַדְּשָׁה עַל-יְדֵי-יָהּ, וְדִלָּא כְּדַעֲתָה רַבְנֵי וְרַחֵם הַמְּבָרַךְ בְּמִקְרָא אֲבָרְהָם סַעֲיָף קָטָן ב, וּמוֹסַף דְּבָרֵי שְׂבָעָה שְׂבִשְׂבִיל שְׁנַבְנָס זֶה' וְכו' מִשְׁמַע שָׂאֵם שֶׁ לֹא סִפָּה שְׂעִשׂוּיָה בְּקִינֵן לְצַל וְהוּא יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַג הַסִּפּוֹת (דְּכַשְׂרָה הִיא מִן הַר"ן) נִתְקַדְּשָׁה, וְצִיּוֹן עִינֵין⁽⁴⁾: (7) ט"ו: (8) הֵינּוּ הַר"ן בְּחַוְסָפוֹת, וְגַם זֶה לֹא מִלְתָּא בְּרִינָא הִיא, דְּעַת הַסִּם שֶׁל שְׁלֵמָה בְּבִיצָה דָּאִף בְּנִקְלָה אֲסוּר מִדְּאוּרְיָתָא: (1) חַוְסָפוֹת: (1) וְכֵן מִן הַחַג כִּימָא אֲרַבְכָּא דְּמִי, כְּנִאִיתָא בְּגִמְרָא: (8) מִן פִּרַשׁ רַש"י. וְלֹא הַעֲתִיקָהּ מַה שְּׂבָעָה הַמְּגוֹן-אֲבָרְהָם דְּלִפִּי זֶה אִם הוּא בְּעִינֵן דְּלִיבָא תְּסִינָת אֶהְלֵא (וְעַד לומֵר, דְּרַשִׁית הַרְוּצָה"ש כְּשִׁתְּהָ רַעֲוֵתָה מְכַעוֹד יוֹם, וְכִמָּא שְׂבָעָה מִחֲצִיתֵי-הַשְּׁחָל, דְּרִידָה דְּבִקְמָא דְּאֲשׁוּנִים הַשִּׁיעִי עַל רִזְיָה בְּזֶה וְסִבְרָא לְהוֹי דְּבַכָּל גְּוִי אֵית בָּהּ מִשּׁוּם אֲסוּר סַתְרִינָה דְּכַר תּוֹרָה: (ט) בֵּית-יוֹסֵף בְּשֵׁם הַר"ן:

א כוונתא ספח ט'
ב ביצה ל'
* (פרוש, השמיני
והחזן לארזי גם
מחשיני אסור משום
ספק שמיני ג הר"ן
דקדק ד ביצה